

Ρωμαϊκή Τέχνη

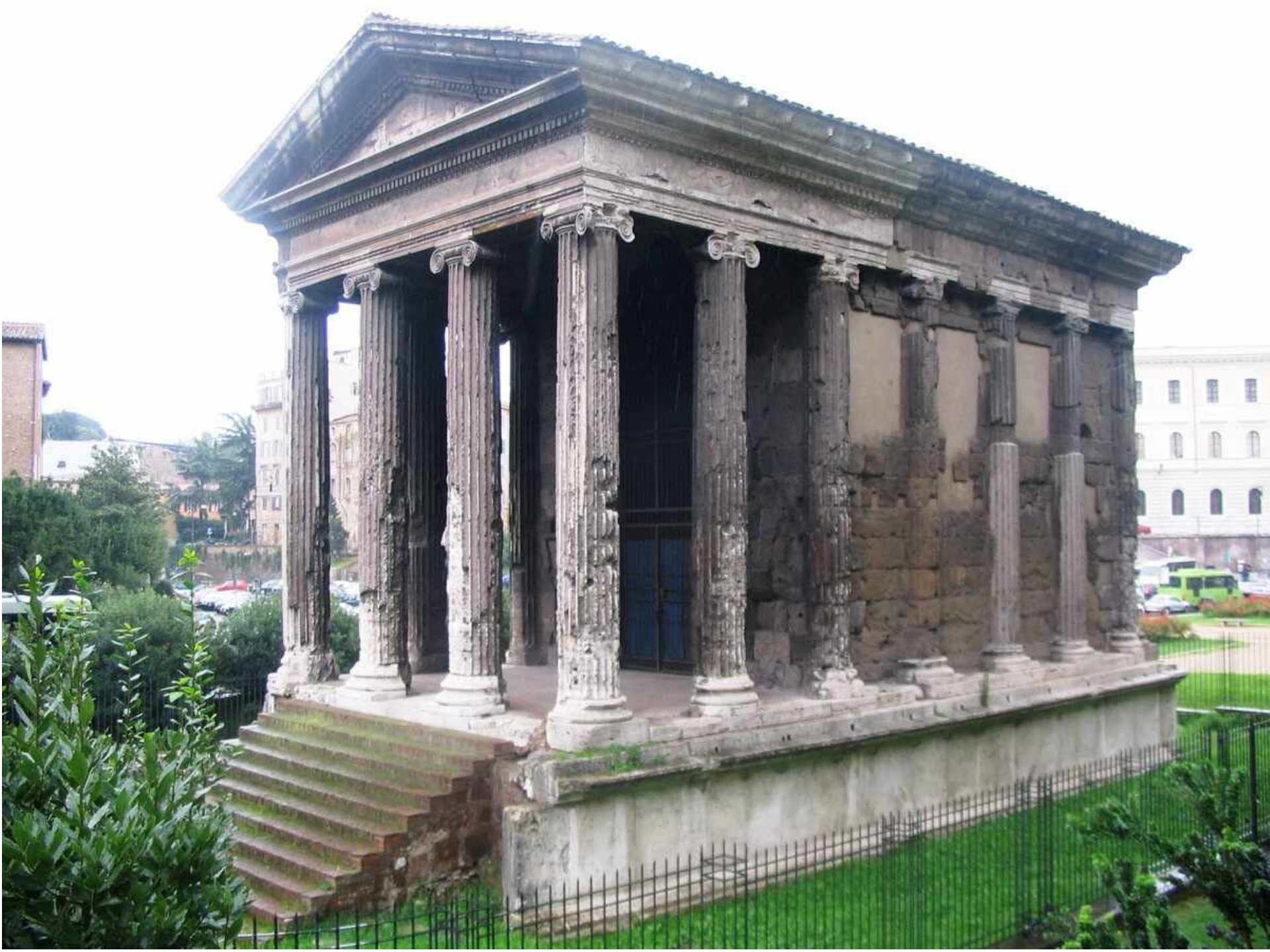

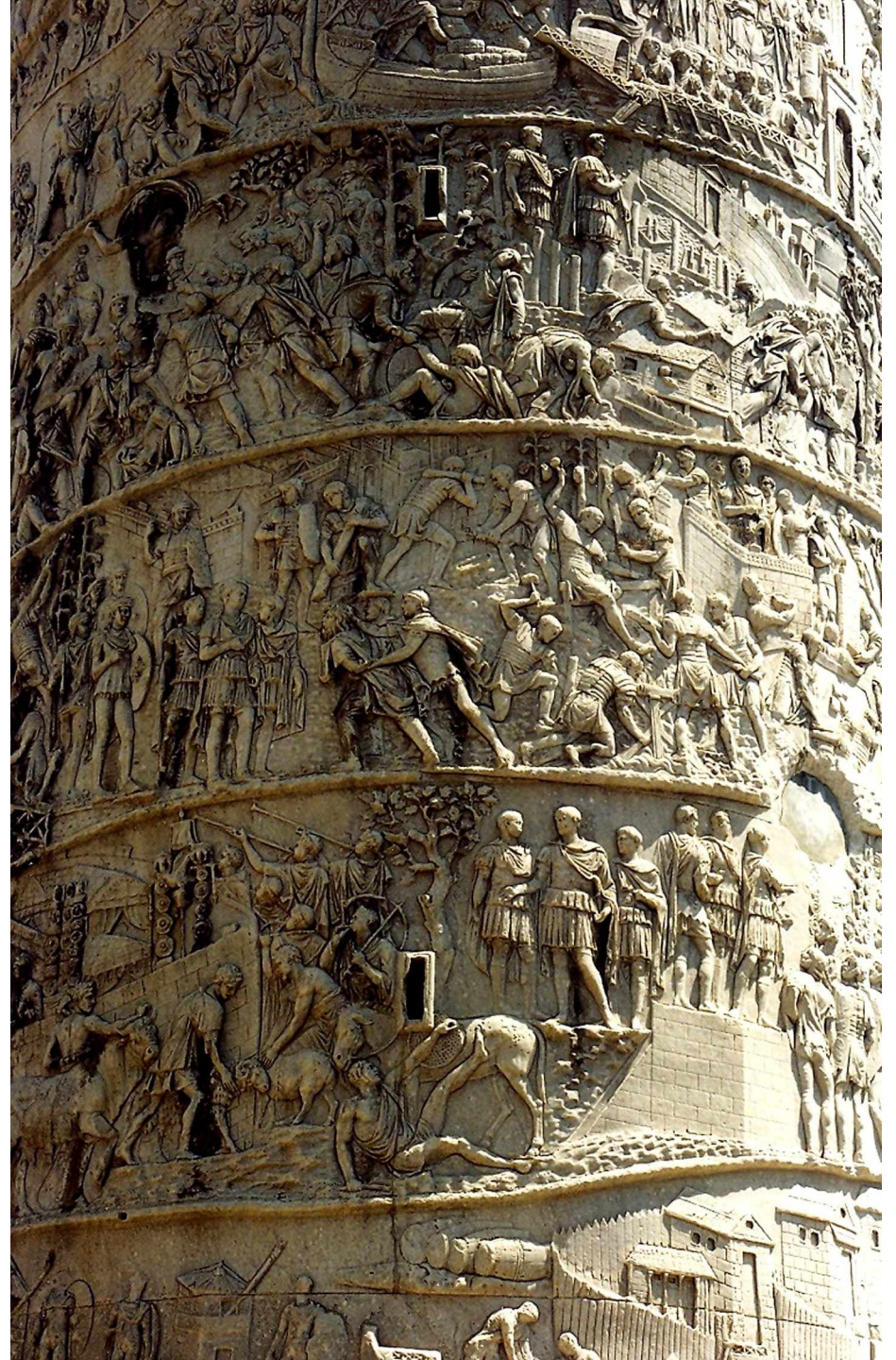

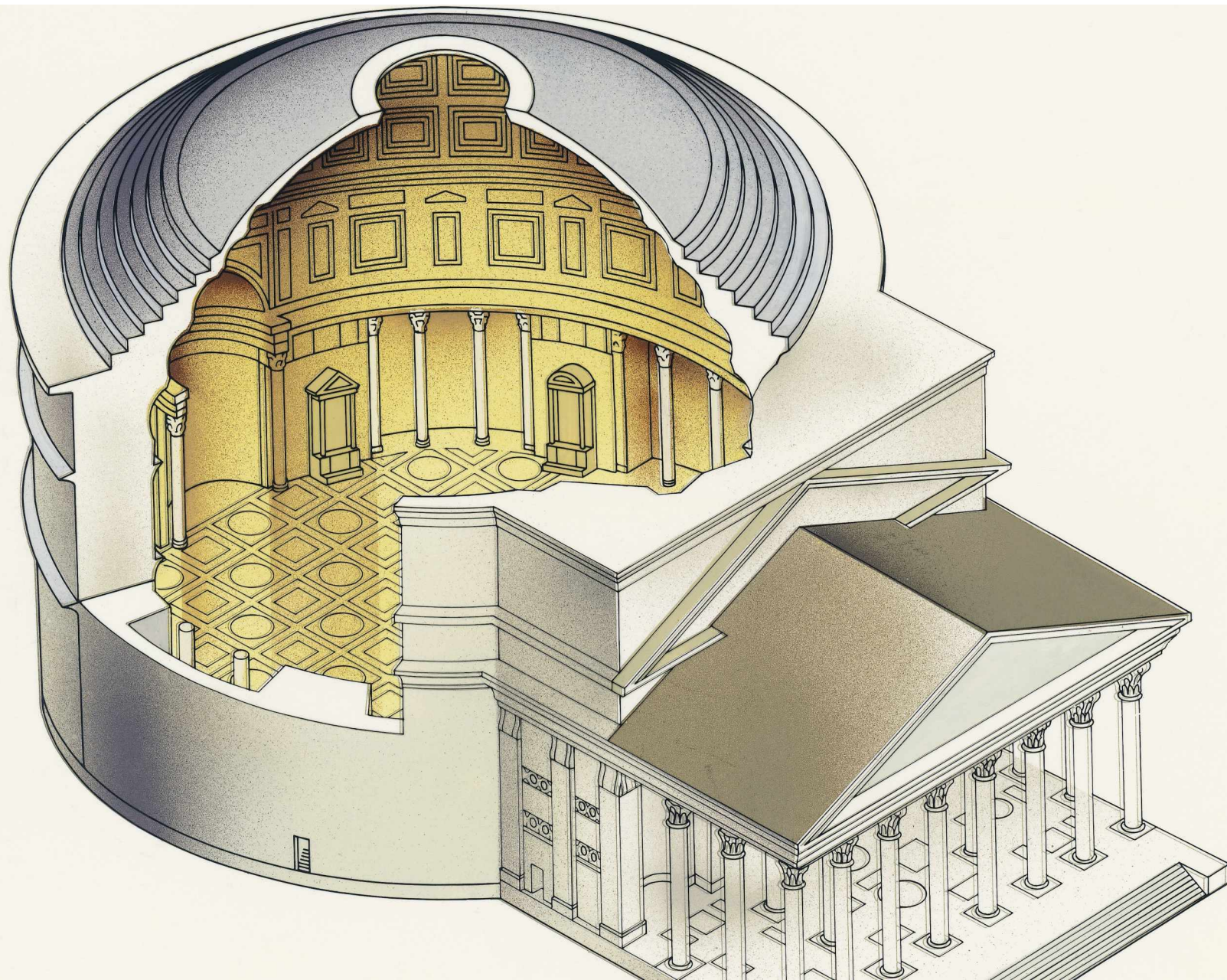

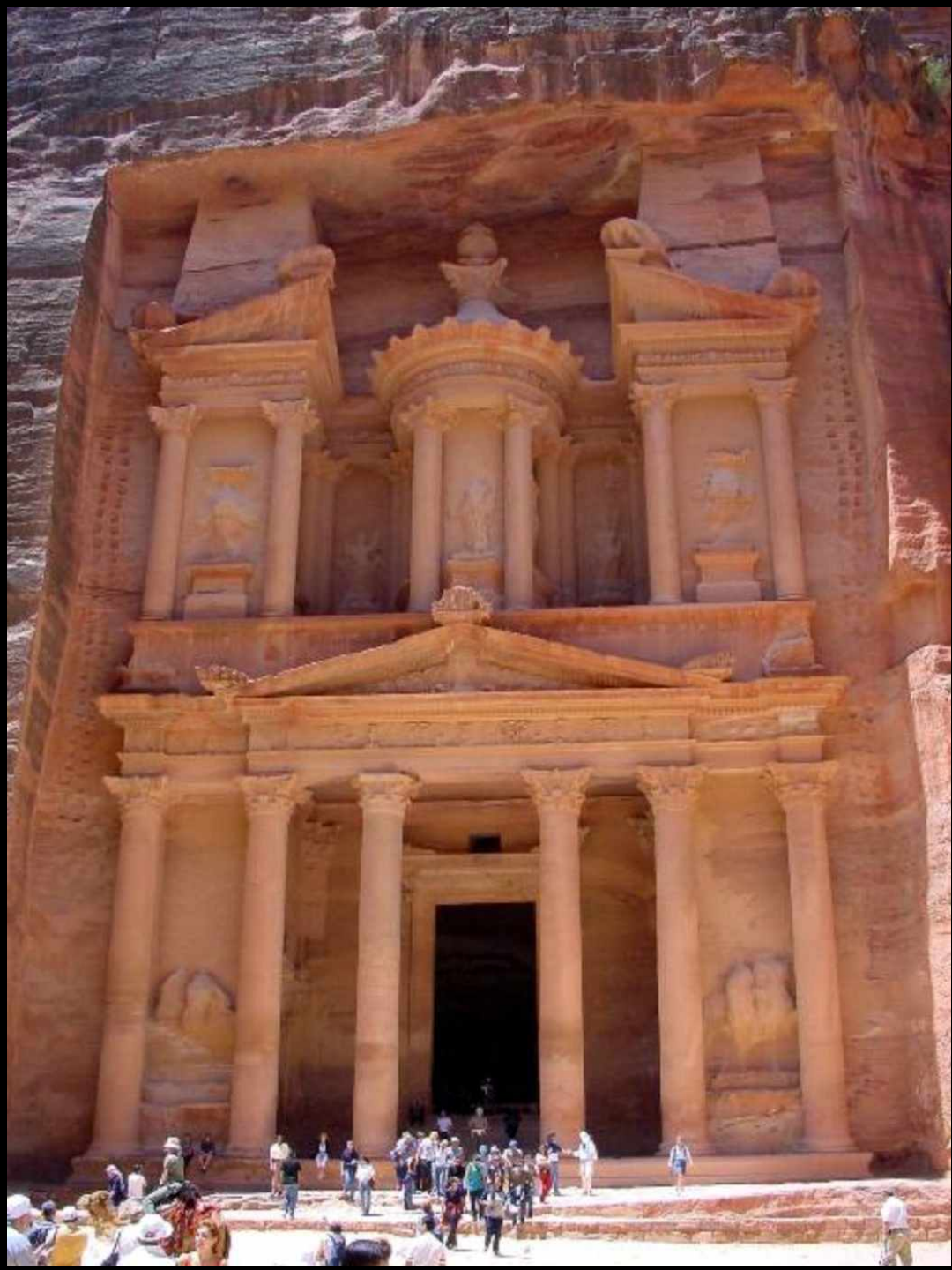

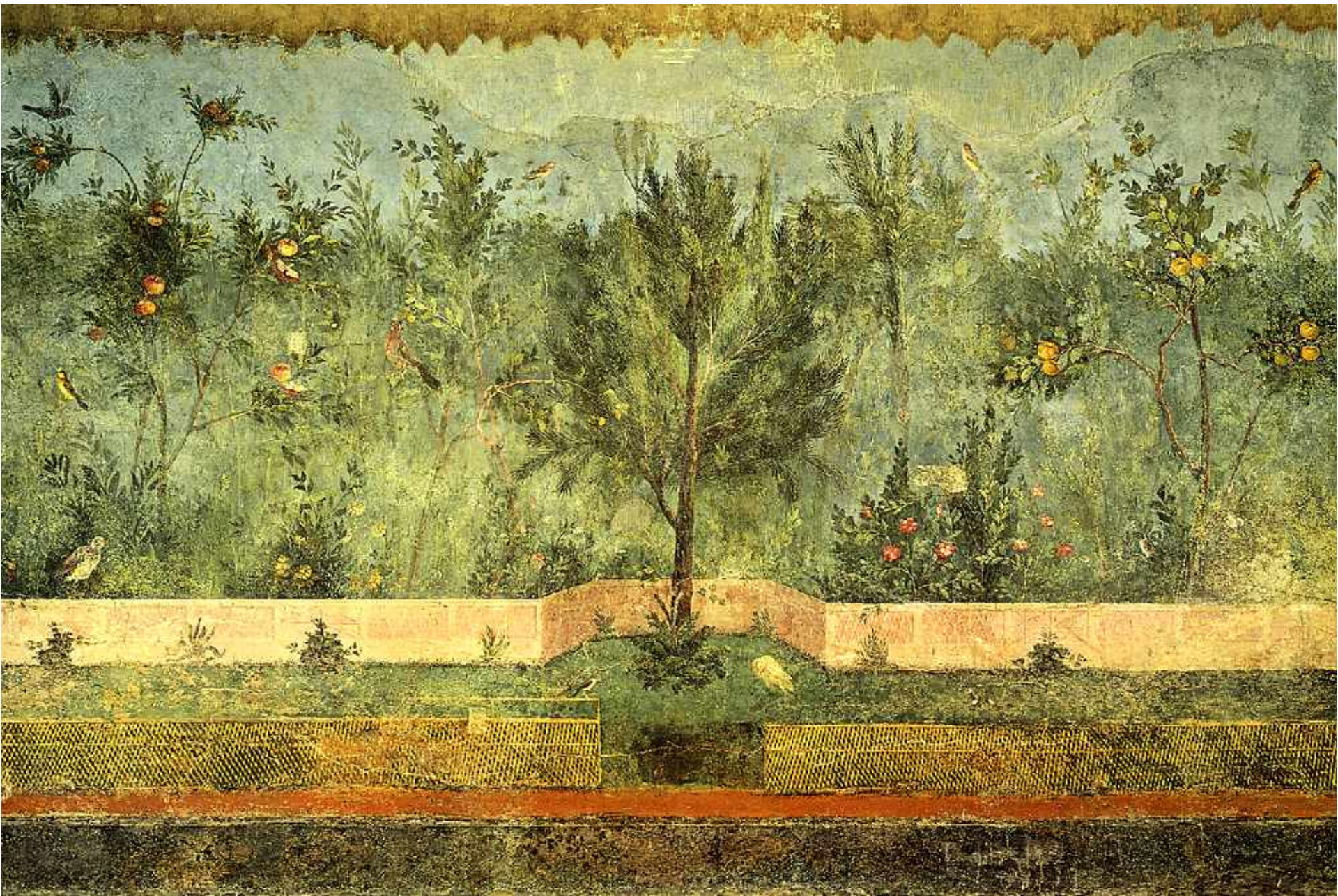

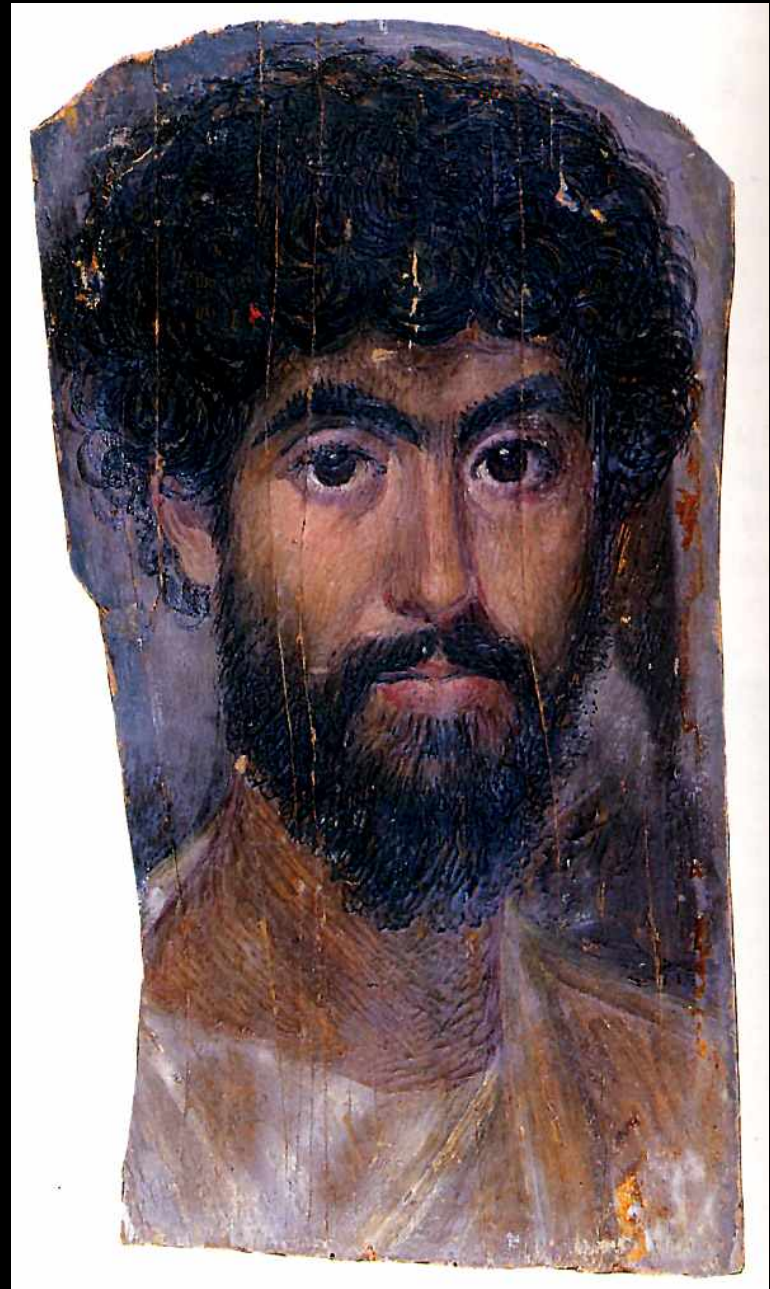

Ρωμαϊκή Τέχνη

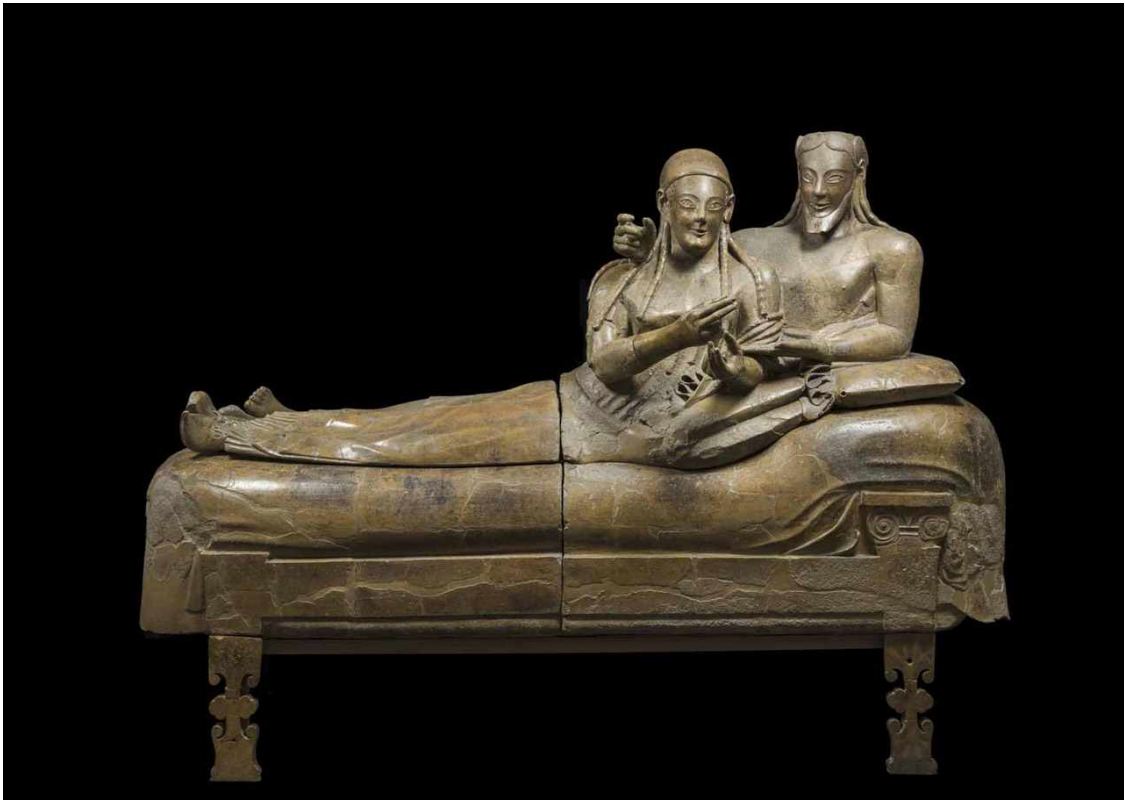

Τύμβοι από την Ετρουσκική νεκρόπολη του Cerveteri , 7ος έως 2ος αι. π.Χ.

Στη Ρώμη στο τέλος του 7ου π.Χ. αιώνα εγκαθιδρύθηκε η Ετρουσκική μοναρχία, η οποία σιγά - σιγά περιέλαβε στα όρια της δικαιοδοσίας της τους μικρούς οικισμούς που είχαν δημιουργηθεί γύρω από τον Τίβερη.

Πριν ακόμη οι Ρωμαίοι επεκταθούν από την Βόρεια Ευρώπη μέχρι την Αφρική και γίνουν οι μεγάλοι κυρίαρχοι, στην ιταλική χερσόνησο, οι Ετρούσκοι ανέπτυξαν τον δικό τους πολιτισμό.

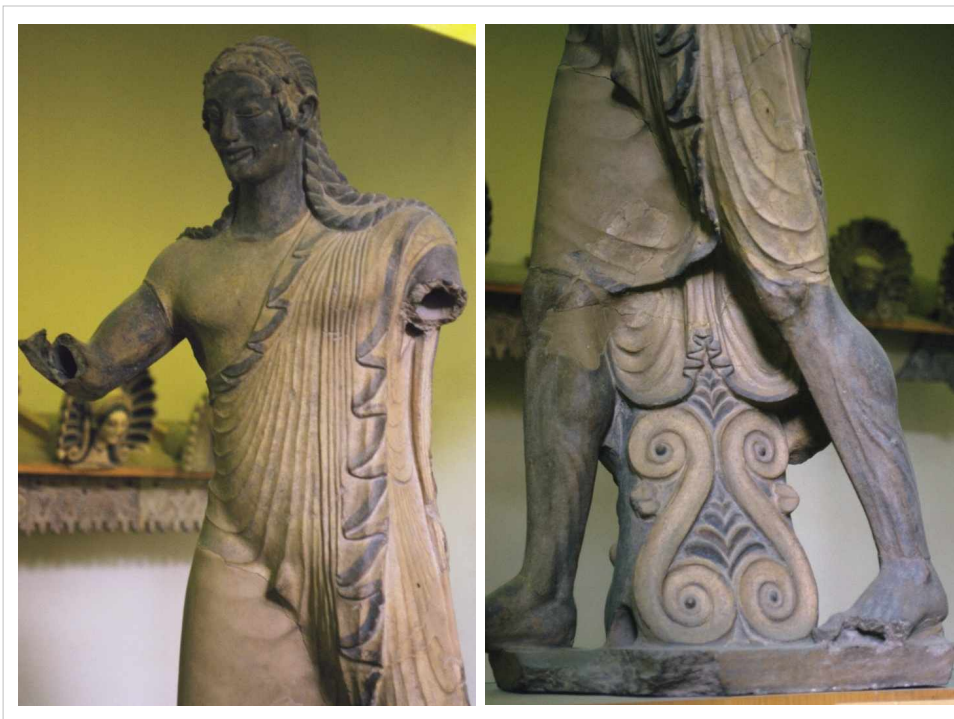
Σύμφωνα με μια άποψη, οι Ετρούσκοι ήταν αυτόχθονες της κεντρικής Ιταλίας πριν από το 1000 π.Χ., μ' ένα αστικό πολιτισμό, με ανεπτυγμένη γεωργία και εμπορία μεταλλευμάτων. Σε μια άλλη εκδοχή, ήρθαν στην περιοχή ως εισβολείς από την Ανατολική Μεσόγειο. Η τέχνη τους είναι πλούσια διακοσμητική με αγάπη στο χρώμα. Η πρώτη περίοδος της τέχνης τους (όπως η αρχαϊκή) λέγεται "ανατολίζουσα" εξαιτίας των ομοιοτήτων της με την Φοινικική, την Αιγυπτιακή και την Μινωική. Αργότερα δανείζεται στοιχεία και από τον ελληνικό πολιτισμό.

Σαρκοφάγος (μέσα του 6ου π.Χ. αιώνα), τερακότα, Ρώμη, Βίλα Τζούλια.

Σαρκοφάγος (μέσα του 6ου π.Χ. αιώνα), τερακότα, Ρώμη, Βίλα Τζούλια. Από τις ταφικές παραστάσεις που βρέθηκαν διαπιστώνεται ότι η θέση της γυναίκας στην κοινωνία των Ετρούσκων ήταν ισότιμη με εκείνη του άντρα. Τους βλέπουμε να κάθονται μαζί στο ίδιο τραπέζι, ενώ το όνομα της μάνας αναγράφεται στις επιγραφές των τάφων μαζί με το όνομα του αρχηγού της οικογένειας (ή και μόνο του μερικές φορές). Η νεκρόπολη που ανακαλύφθηκε στο Ορβιέτο είναι μια σειρά συνεχόμενων κτισμάτων με πλούσια διακόσμηση, που δείχνει μια τάση προς την πολυτέλεια, το κυνήγι, το ψάρεμα και τα συμπόσια. Η δομή των τάφων δείχνει επίσης την πεποίθηση των Ετρούσκων για την συνέχεια της ζωής μετά τον θάνατο.

Το ζευγάρι επάνω στη σαρκοφάγο δείχνει ανθρώπους χαρούμενους, που απολαμβάνουν ένα συμπόσιο.

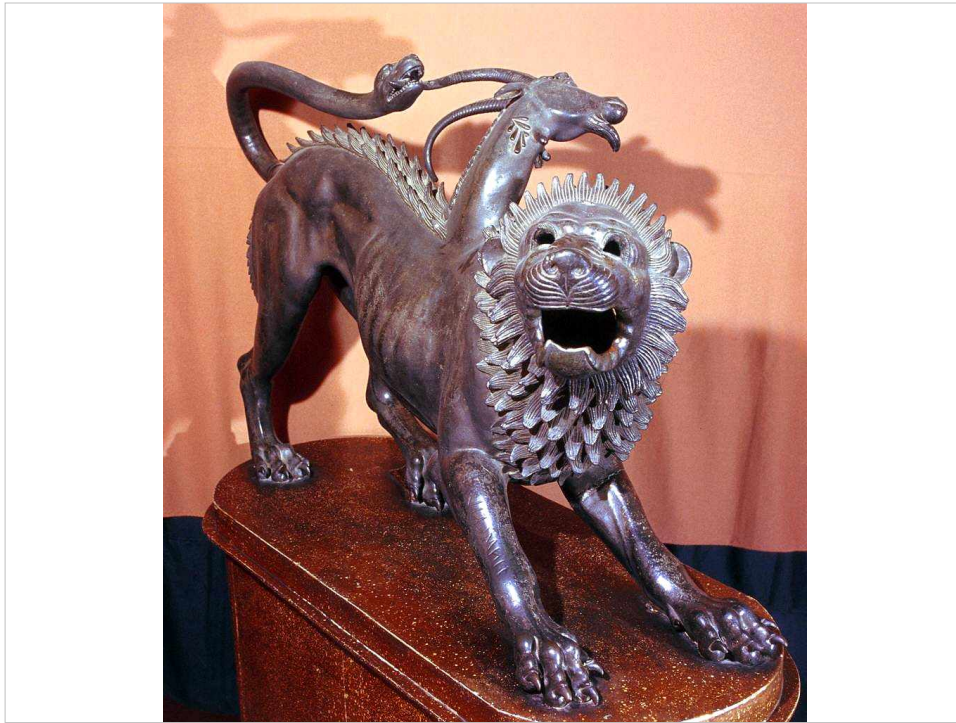
Apulu (Apollo) from the Portonaccio Temple, Veii, Italy, ca. 510-500 B.C.E., painted terracotta, 71 in. High

Άγαλμα από ζωγραφισμένη τερακότα, απεικονίζει τον Απόλλωνα από μια σύνθεση με τον Ηρακλή τοποθετημένο στο ψηλότερο σημείο του ναού της Αθηνάς (Minerva) στην κεντρική Ιταλία. 510 - 500 π.Χ.

Συμποσιαστές (470 π.Χ.), τοιχογραφία από τον τάφο των Πανθήρων, Ιταλία, Ταρκουίνια.

Η τοιχογραφία αναπαριστά άντρες που φαίνεται να χορεύουν κρατώντας ένα κύπελλο κρασιού, ένα δίαυλο και μια λύρα.

Chimera of Arezzo from the Arezzo, Italy, 1st half of 4th century B.C., bronze

Η Χίμαιρα του Αρέτσο θεωρείται ίσως το καλύτερο παράδειγμα αρχαίας ετρουσκικής τέχνης και το ανώτατο αριστούργημα της χάλκινης χύτευσης των Ετρούσκων. Το έργο παρουσιάζει μια πολύ λεπτομερή και πολύπλοκη σύνθεση. Η Χίμαιρα σαφώς εκφράζει πόνο και οργή σε όλο το σώμα της.

Η μορφή της είναι κουλουριασμένη, το πρόσωπο της επιθετικά εκφρασμένο και το στόμα της ανοιχτό έχοντας απέναντί όπως εικάζεται τον Βελλεροφόντη. 400π.χ. Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία η Χίμαιρα ήταν ένα πυρίπνοο τέρας το οποίο τρομοκρατούσε την Λυκία, μια ορεινή περιοχή της Μικράς Ασίας. Ο βασιλιάς της Λυκίας ζήτησε την βοήθεια του Βελλεροφόντη, ο οποίος πέτυχε καρφώνοντας την με το ακόντιο του, να την σκοτώσει ιππεύοντας το άλογο του, τον Πήγασο. Βρέθηκε το 1553. Υπάρχει επιγραφή που επιβεβαιώνει ότι φτιάχτηκε ως προσφορά στον θεό του Ουρανού Τινια.

Ο ναός της Φορτούνα Βιρίλε (μέσα 1ου αιώνα π.Χ.), Ρώμη.

Στο ναό αυτό παρατηρούμε τα βασικά χαρακτηριστικά της ετρουσκικής τέχνης: το μεγάλο βάθρο επάνω στο οποίο υψώνεται το κτίριο (με διαστάσεις 12 x 24 μ.), τη σκάλα που οδηγεί στην είσοδο και το μεγάλο πρόναο. Ο ναός είναι ιωνικός, τετράστυλος και ψευδοπερίπτερος, δηλαδή με τους κίονες ενσωματωμένους στους πλευρικούς τοίχους. Αναμφίβολα υπάρχουν και επιρροές από την ελληνική αρχιτεκτονική των ναών, οι οποίοι είχαν παραλληλόγραμμο σχήμα και κατασκευάζονταν με το σύστημα της δοκού επί στύλων.

Οι Ετρούσκοι έμαθαν στους Ρωμαίους τις τεχνικές οδοποιίας και μεγάλων υδραυλικών έργων. Επίσης την κατασκευή του θόλου και του τόξου και εισήγαγαν στην κατοικία το αίθριο, με ή χωρίς περιστύλιο, όπου οργανώνονταν η καθημερινή ζωή.

Capitoline Wolf from Rome, Italy, 500-480 B.C., bronze

Η Λύκαινα του Καπιτωλίου , μπρούτζινο άγαλμα που απεικονίζει μια λύκαινα να θηλάζει τους μυθολογικούς δίδιμους ιδρυτές της Ρώμης, τον Ρωμύλο και τον Ρώμο. Σύμφωνα με τον μύθο, όταν ο παππούς τους , βασιλιάς, εκθρονίστηκε από τον αδελφό του., ο σφετεριστής διέταξε να ρίξουν τα παιδιά στον ποταμό, όπου μια λύκαινα που τα βρήκε στην όχθη τα θήλασε σε μια σπηλιά. Εκεί τα βρήκε ένας βοσκός και τα μεγάλωσε. Αποτελεί σύμβολο της Ρώμης από την αρχαιότητα, μία από τις πιο αναγνωρίσιμες εικόνες της ρωμαϊκής μυθολογίας.

1ος - 4ος αι.μ.Χ. Την εποχή που οι Ρωμαίοι κατακτούσαν τον κόσμο και ίδρυναν την αυτοκρατορία τους πάνω στα ερείπια των ελληνιστικών βασιλείων, η τέχνη είχε περίπου μείνει αμετάβλητη. Στους πρώτους αιώνες μ.Χ., η ελληνιστική και ρωμαϊκή τέχνη εκτόπισαν ακόμα και τα παλαιότερα προπύργια τους, τις τέχνες των ανατολικών βασιλείων. Οι περισσότεροι καλλιτέχνες που δούλευαν στην Ρώμη , ήταν Έλληνες, και οι περισσότεροι Ρωμαίοι συλλέκτες αγόραζαν έργα των μεγάλων Ελλήνων καλλιτεχνών.

Οι Αιγύπτιοι εξακολουθούσαν να θάβουν τους νεκρούς τους ως μούμιες, παραγγέλναν όμως τα πορτραίτα τους σε καλλιτέχνες που ήξεραν όλα τα τεχνάσματα της ελληνικής τέχνης της προσωπογραφίας, των Φαγιούμ. Απλοί τεχνίτες με χαμηλή αμοιβή που όμως μας ξαφνιάζουν με τη ζωντάνια και τον ρεαλισμό τους. Λίγα έργα τέχνης μοιάζουν τόσο δροσερά και μοντέρνα όσο αυτά.

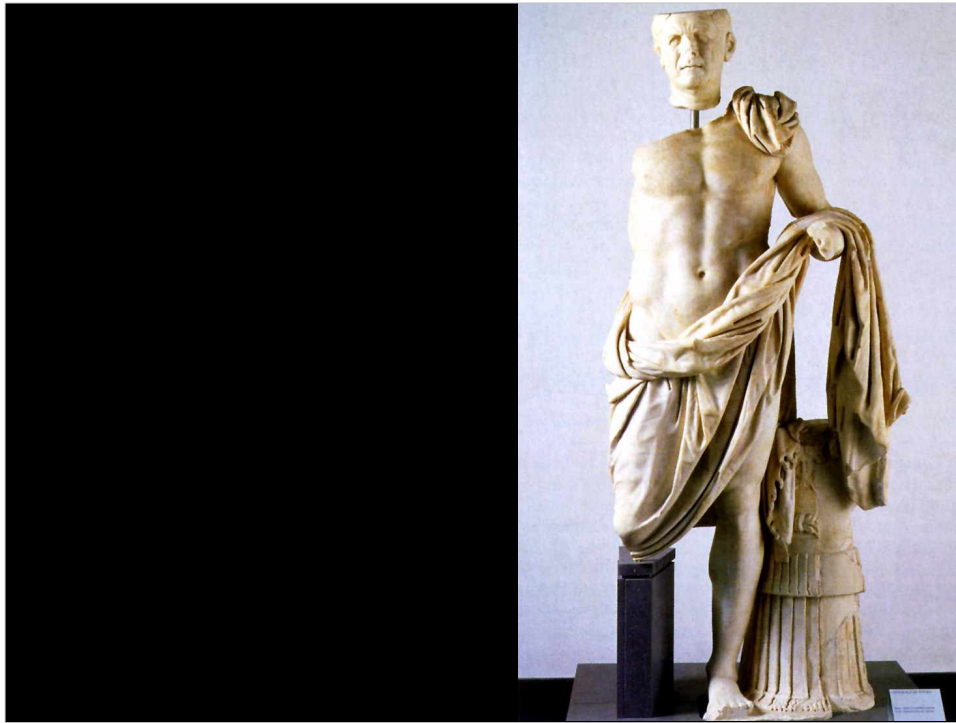
Ο αυτοκράτορας Αύγουστος (20 π.Χ.), μάρμαρο, Ρώμη, Μουσείο Βατικανού.

Κατά τη ρωμαϊκή εποχή τα πορτρέτα και οι ανδριάντες των αυτοκρατόρων χρησιμοποιήθηκαν για να υποστηρίξουν την πολιτική τους εικόνα. Ο δημιουργός του ανδριάντα του Αυγούστου είχε ως πρότυπό του το “Δορυφόρο” του Πολύκλειτου, που παρέπεμπε στη δημοκρατική Αθήνα. Η Ρώμη αποτέλεσε το κέντρο της μαζικής παραγωγής έργων τέχνης.

Κατάλαβαν ότι η τέχνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως φορέας πολιτικών, κοινωνικών και θρησκευτικών αξιών. Στη γλυπτική, δανείστηκαν από την ελληνική τέχνη τη στάση του ανθρώπινου σώματος, την εξιδανίκευση, τον ρυθμό, την ποίηση.

Η διαφορά βρίσκεται στην κοσμοθεωρία της ρωμαϊκής καλλιτεχνικής αντίληψης και αφορά το μέγεθος και τα θέματα.

Η μεγαλύτερη όμως πρωτοτυπία ήταν η εικονιστική προτομή και το ανάγλυφο. Η προτομή εισάγει στην τέχνη την ομοιότητα του προτύπου και όχι την εξιδανίκευση του.

Άγαλμα Ρωμαίου στρατηγού 75 - 50 π.Χ. Τίβολι

Οι Ρωμαίοι είχαν ανάγκη να κάνουν προτομές που να μοιάζουν απόλυτα με το πρότυπο τους. Αυτό έπαιξε ρόλο στην παλαιότερη θρησκεία τους , όπου έκαναν ομοιώματα κέρινα. Αυτή η συνήθεια είχε σχέση με την δοξασία ότι το ομοίωμα διατηρεί την ψυχή, όπως στην Αίγυπτο. Αργότερα όταν η Ρώμη έγινε αυτοκράτειρα, η προτομή του προκαλούσε θρησκευτικό δέος. Έκαιγαν θυμίαμα σαν δείγμα αφοσίωσης και ο διωγμός των Χριστιανών άρχισε επειδή αρνήθηκαν να συμμορφωθούν με την εντολή.

Το παράξενο είναι ότι παρά την ιερή σημασία της προτομής, οι Ρωμαίοι άφηναν τον καλλιτέχνη να παριστάνει τα πρόσωπα αυτά φυσικά και ακαλλώπιστα, που δεν κάνουν ποτέ οι Έλληνες.

Ίσως χρησιμοποιούσαν νεκρικά εκμαγεία και μάθαιναν τη δομή και τα χαρακτηριστικά του κεφαλιού.

Γνωρίζουμε τον Πομπήιο, τον Αύγουστο, τον Τίτο, τον Νέρωνα, σαν να έχουμε δει το πρόσωπο τους σε φωτογραφία.

*Έφιππο άγαλμα του Μάρκου Αυρηλίου (166-180 μ.Χ.),
Ρώμη, Μουσείο Καπιτωλίου.*

Οι Ρωμαίοι ανήγαγαν τον αυτοκράτορα σε θεό. Συνηθισμένη αυτοκρατορική απεικόνιση ήταν οι έφιπποι ανδριάντες που προέβαλλαν τη στρατιωτική ισχύ της Ρώμης. Κατά την Αναγέννηση ο Πάπας Παύλος ο Γ΄ ανέθεσε στο Μιχαήλ Άγγελο τη δημιουργία μεγαλειώδους αρχιτεκτονικού χώρου, στη μέση του οποίου τοποθετήθηκε το έφιππο άγαλμα του αυτοκράτορα Μάρκου Αυρηλίου.

Η στήλη του Τραϊανού (110-113 μ.Χ.), Ρώμη.

Μια άλλη συνήθεια των Ρωμαίων που μας είναι γνωστή από την αρχαιότητα, ήταν να εξιστορούν τις εκστρατείες τους, όπως οι Ασσύριοι, σάν χρονικό των πολέμων και των θριάμβων τους.

Στην στήλη του Τραϊανού παρακολουθούμε την εκστρατεία στην Δακία, την σημερινή Ρουμανία.

Τα ανάγλυφα, που ανεβαίνουν προς την κορυφή της στήλης, εξιστορούν τα κατορθώματα και τις νίκες του Τραϊανού. Οι θριαμβικές στήλες κατασκευάζονταν κομμάτι κομμάτι και παρουσίαζαν με χρονική ακολουθία τα γεγονότα. Διακρίνονται για τη λεπτομέρεια της τεχνικής και την αφηγηματική τους σαφήνεια. Η στήλη αυτή, που έχει ύψος 38 μέτρα μαζί με τη βάση, τοποθετήθηκε στο φόρουμ (αγορά) του Τραϊανού.

Τα επιτεύγματα της ελληνικής τέχνης χρησιμοποιήθηκαν για αυτές τις θαυμαστές πολεμικές ανταποκρίσεις.

Η σημασία όμως που έδιναν οι Ρωμαίοι στην ακριβή απόδοση των λεπτομερειών και στην αφηγηματική σαφήνεια, προκειμένου να συνειδητοποιήσουν οι άμαχοι το μέγεθος των στρατιωτικών κατορθωμάτων, άλλαξε ως ένα βαθμό το χαρακτήρα της τέχνης. Στόχος δεν ήταν πια η αρμονία, η ομορφιά ή η δραματική έκφραση.

Οι Ρωμαίοι, άνθρωποι προσγειωμένοι, δεν νοιάζονταν για τέτοιες πολυτέλειες. Παρόλα αυτά, οι εικαστικοί τρόποι για την εξιστόρηση των κατορθωμάτων ενός ήρωα, απέκτησαν σημασία για τις θρησκείες που έρχονταν σε επαφή με την απέραντη αυτοκρατορία τους.

Το Κολοσσαίο (80 μ.Χ. περίπου), ύψος 50 μ. διάμετρος 188 μ. Ρώμη

Από τα πιο γνωστά δημόσια έργα είναι το Κολοσσαίο. Εξυπηρετούσε πρακτικές ανάγκες. Τριώροφες ασίδες, η μια πάνω στην άλλη, υποβαστάζουν τις κερκίδες του μεγάλου αμφιθεάτρου στο εσωτερικό. Μπροσ όμως από τις ασίδες, ο καλλιτέχνης σχημάτισε ένα είδος παραπετάσματος με ελληνικά στοιχεία.

Στο ισόγειο, οι κίονες της τοξοστοιχίας είναι μια παραλλαγή του δωρικού ρυθμού, στον πρώτο όροφο έχουν ιωνικά κιονόκρανα, ενώ στο δεύτερο και τον τρίτο όροφο κοσμούνται από κορινθιακά στοιχεία. Η τεράστια παλαίστρα είναι ένα εντυπωσιακό οικοδόμημα με τριώροφες ασίδες, οι οποίες υποβαστάζουν τις κερκίδες ενός μεγάλου αμφιθεάτρου που βρίσκεται στο εσωτερικό του.

Το σημαντικότερο επίτευγμα των Ρωμαίων ήταν τα δημόσια έργα. Δρόμοι, υδραγωγεία, λουτρά, ακόμα και τα ερείπια τους είναι εντυπωσιακά. Περπατώντας στη Ρώμη, ανάμεσα στις τεράστιες κολώνες, νιώθεις πολύ μικρός.

Ο συνδυασμός ρωμαϊκής δομής με ελληνικούς ρυθμούς είχε τεράστια επιρροή στην αρχιτεκτονική. Τα τόξα και οι θριαμβικές αψίδες ήταν ένα επίτευγμα μηχανικής που το τελειοποίησαν οι Ρωμαίοι, κυρίως με την χρήση ενός είδους κονιάματος, μείγματος διαφόρων χαλικιών με ηφαιστειογενές χώμα ως συνδετικό υλικό και προχώρησαν στη κατασκευή θερμών, γεφυρών και υδραγωγείων.

Η πύλη του Αδριανού (131 μ.Χ.), Αθήνα.

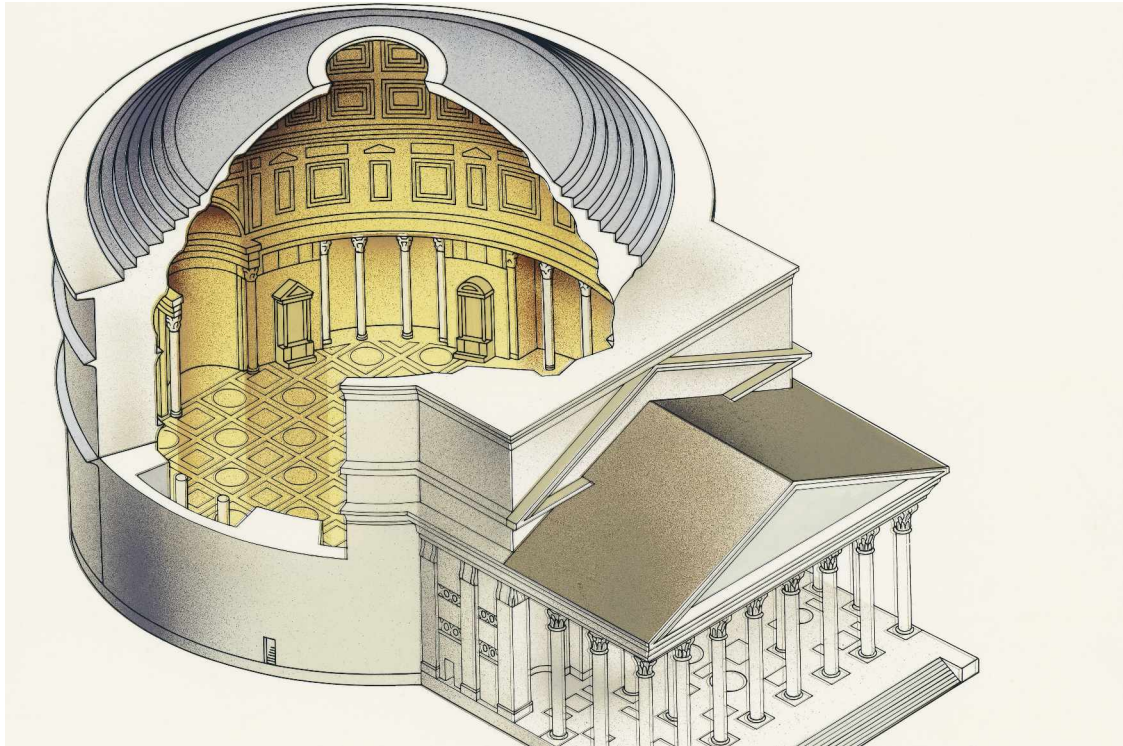
Οι αψίδες ήταν στην αρχή κτίσματα που κατασκευάζονταν για προσωρινή χρήση, με στόχο να υμνήσουν την επιστροφή των στρατηγών που γύριζαν νικητές στη Ρώμη. Αργότερα χτίζονταν με πέτρα στην ίδια θέση, ως σύμβολα του ρωμαϊκού μεγαλείου. Η θριαμβική αψίδα που κατασκεύασαν οι Αθηναίοι προς τιμήν του αυτοκράτορα Αδριανού στήθηκε στο σημείο επαφής δύο τμημάτων της πόλης: της παλιάς πόλης του Θησέα και της καινούριας του Αδριανού. Αποτελείται από δύο ορόφους. Το μεγάλο τόξο, στην πρώτη στάθμη, πλαισιώνεται από παραστάδες και κίονες. Στο επάνω μέρος υπάρχει μια κορινθιακή κιονοστοιχία που στέφεται από ένα μικρό αέτωμα.

Το πιο εντυπωσιακό ρωμαϊκό αρχιτεκτόνημα ήταν οι αψίδες θριάμβου που έστηναν σε όλη την αυτοκρατορία.

Η χρήση των αψίδων ήταν το πιο σημαντικό στοιχείο που τα ελληνικά κτήρια δεν είχαν καμία σχέση.

Η κατασκευή μιας αψίδας από πέτρες σε σχήμα σφήνας είναι ένα δύσκολο μηχανικό κατόρθωμα. Άμα έχει κατακτήσει κανείς αυτή την τέχνη μπορεί να την χρησιμοποιήσει σε ολοένα τολμηρότερα σχέδια: να συνδέσει τους στύλους μιας γέφυρας ή ενός υδραγωγείου ή να κατασκευάσει με την ίδια μέθοδο μια θολωτή στέγη.

Οι Ρωμαίοι έγιναν αυθεντίες στην τέχνη του θόλου με διάφορες τεχνικές .

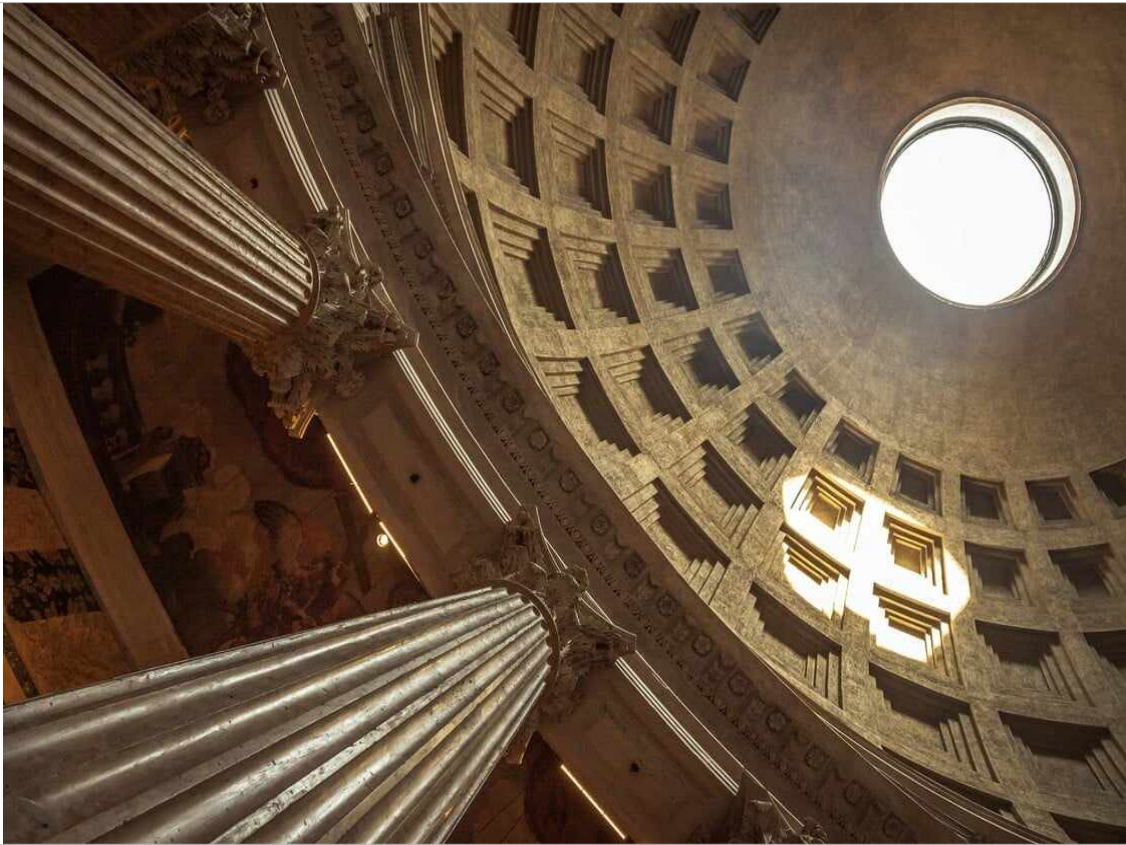
Πάνθεον, εσωτερικό.

Το πιο θαυμαστό από τα κτήρια αυτού του είδους είναι το Πάνθεον. Είναι ο μόνος ναός της κλασικής αρχαιότητας που δεν έπαψε ποτέ να λειτουργεί ως τόπος λατρείας: στην πρώτη περίοδο του Χριστιανισμού έγινε εκκλησία κι έτσι δεν καταστράφηκε ποτέ.

Ο αυτοκράτορας Αδριανός (76 - 138 μ.Χ.), αρχιτέκτονας ο ίδιος, προώθησε την κατασκευή μεγάλων έργων όχι μόνο στην Ρώμη αλλά και σ' ολόκληρη την ρωμαϊκή επικράτεια. Το μεγαλύτερο έργο την εποχή αυτή στην Ρώμη ήταν το Πάνθεον, το οποίο χτίστηκε ύστερα από επιθυμία του Αδριανού και αφιερώθηκε στη λατρεία όλων των θεών.

Το εσωτερικό του είναι μια μεγάλη εσωτερική αίθουσα με θολωτή σκεπή και μ ένα κυκλικό άνοιγμα στην κορυφή απ' όπου βλέπεις τον ουρανό.

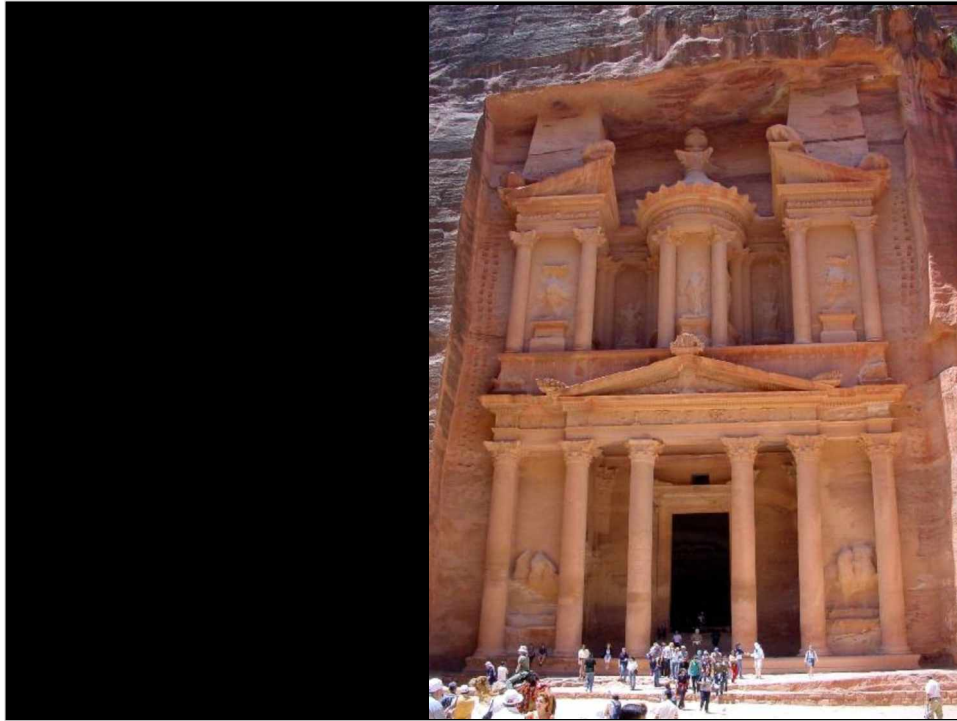
Το εσωτερικό του κτιρίου είναι μια τέλεια σφαίρα με διάμετρο 43μ. Το άνοιγμα στο κέντρο της οροφής έχει διάμετρο 8.70μ.

Η σφαίρα ήταν σύμβολο της παντοδυναμίας του αυτοκράτορα. Με άλλα λόγια, η κατασκευή του θόλου και του κυκλικού κτηρίου απεικόνιζε την οικουμενική κυριαρχία της Ρώμης. Το φως που μπαίνει από την μια και μοναδική οπή συμβόλιζε τη δύναμη του αυτοκράτορα που λατρευόταν σα θεός. Η αίσθηση που δημιουργείται στο εσωτερικό του κτηρίου είναι αυτή του ενός και μοναδικού κέντρου. Το κτήριο είναι απόλυτα εσωστρεφές και σ' αυτό συγκλίνουν όλος ο διάκοσμος της οροφής αλλά και οι περιμετρικές κόγχες, οι οποίες επαναφέρουν συνεχώς το βλέμμα του επισκέπτη στο κέντρο του χώρου, αφού δεν υπάρχει καμμία άλλη δυνατότητα φυγής.

Οι Ρωμαίοι έδιναν μεγάλη σημασία στον εσωτερικό διάκοσμο των ναών, πράγμα που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στο Πάνθεον. Μόλις κανείς περάσει τον οκτάστυλο κορινθιακό πρόναο, ο οποίος ανήκε σε έναν προγενέστερο ναό, αντικρίζει το μεγαλοπρεπέστατο εσωτερικό. Τα πολύχρωμα μάρμαρα, τα εντυπωσιακά αγάλματα των αυτοκρατόρων, οι κόγχες και οι εσοχές στην περίμετρο του κυλίνδρου δίνουν την εντύπωση ενός απέραντου χώρου, και ο άνθρωπος αισθάνεται ότι βρίσκεται στο κέντρο ενός απέραντου κόσμου. Η μόνη πηγή φωτός, εκτός από την είσοδο, είναι η κεντρική οπή στην οροφή που επιτρέπει να μπαίνει το φως και να διαγράφει στο πάτωμα τον κύκλο του ήλιου.

Al-Khazneh, Petra, Jordan, 2nd century C.E.

ο Al - Khazneh είναι ένας από τους πιο περίτεχνους λαξευτούς τάφους στην Πέτρα, της Ιορδανίας που κατοικούνταν από Άραβες στην αρχαιότητα ύψος: 40 Μ. Ανήκε στο Ναβατιανό Βασίλειο. Αρχές 1ου αιώ. μ.Χ.

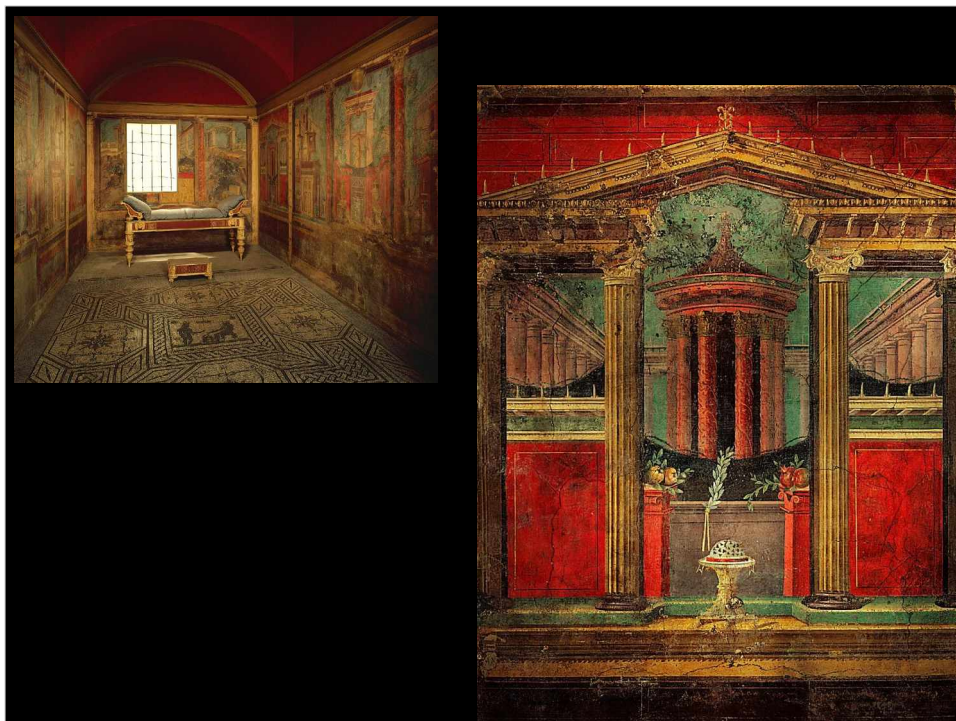

Διονυσιακή ζωφόρος, Villa of Mysteries, Πομπηία 70 - 60 π.Χ.

Η έπαυλη των μυστηρίων, είναι μια καλά διατηρημένη προαστιακή αρχαία ρωμαϊκή βίλα στα περίχωρα της Πομπηίας διάσημη για την σειρά των υπέροχων νωπογραφιών σ' ένα δωμάτιο, οι οποίες θεωρείται ότι δείχνουν την μύηση μιας νέας γυναίκας στα Διονυσιακά Μυστήρια, μυστηριακή λατρεία αφιερωμένη στο θεό Διόνυσο, Βάκχο για τους Ρωμαίους , μια ελληνορωμαϊκή λατρεία . Απαιτούνταν συγκεκριμένες τελετές για τα νέα μέλη. Ένα βασικό χαρακτηριστικό, είναι η απεικόνιση των Μαινάδων, των γυναικών οπαδών της θεότητας. Οι ακόλουθες αυτές παρουσιάζονται συχνά, χορεύοντας με περιστρεφόμενα πτυχωτά υφάσματα, σε ζωγραφισμένα ελληνικά κεραμικά από τον 6ο αι.π.Χ. και μετά, αιώνες πριν η λατρεία εξαπλωθεί στους Ρωμαίους.

Εδώ βλέπουμε τον Διόνυσο με το ραβδί του.(θυρσο) σε βακχική τελετή.

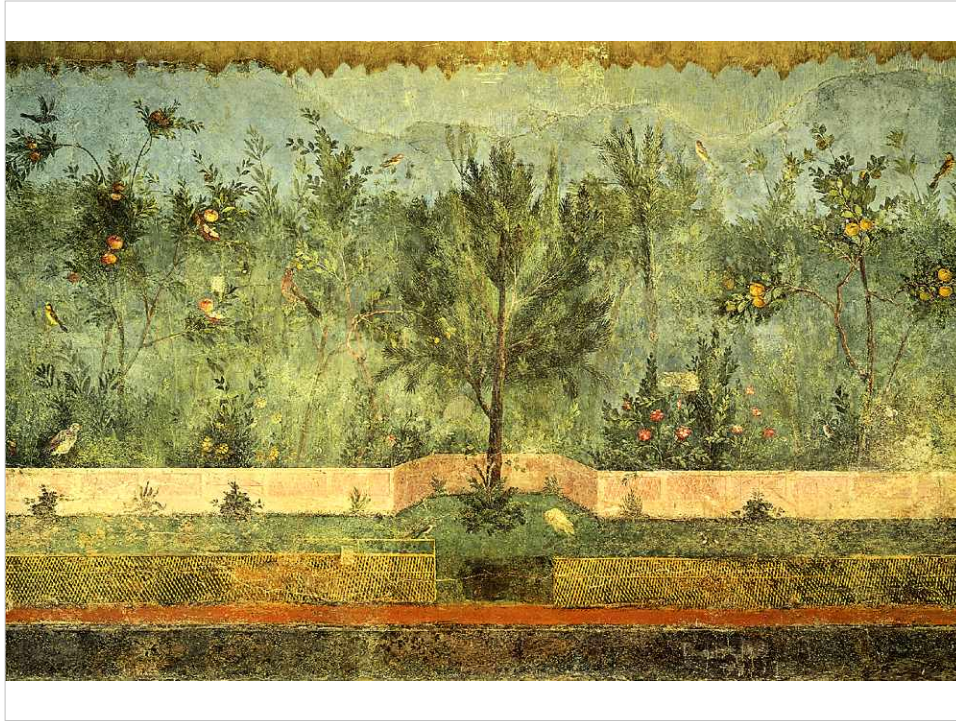
Bedroom from the villa of P. Fannius Synistor Boscoreale, Italy, 40-30 B.C., fresco

Σήμερα αυτές οι εντυπωσιακές σε μεγάλη κλίμακα τοιχογραφίες, παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για τις προτιμήσεις, τα έθιμα, τις τεχνικές ζωγραφικής της αρχαίας Ρώμης. Λίγα είναι γνωστά για τους ζωγράφους, οι περισσότερες από τους οποίους δεν υπέγραφαν τα έργα τους, και η κοινωνική τους θέση ήταν μάλλον υποβαθμισμένη. Ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος, είχε χαρακτηριστικά αναφέρει “ η σοφία των Αρχαίων (Ελλήνων) φαίνεται πιο αξιοθαύμαστη “, θεωρώντας ανώτερο τον πολιτισμό των Αρχαίων Ελλήνων που αναγνώριζαν την αξία των ζωγράφων, κατατάσσοντας τους τόσο υψηλά που θεωρούνταν “ιδιοκτησία του σύμπαντος”, εκφράζοντας έτσι ένα μεγάλο παράπονο

Τοιχογραφία από την έπαυλη της Λίβυας (λεπτομέρεια) (25 π.Χ. περίπου), Ρώμη, Μουσείο των Θερμών.

Στην Πομπηία έχουν σωθεί πολλές τοιχογραφίες σχεδόν σε όλα τα σπίτια και τις επαύλεις και παρουσιάζουν τεράστια ποικιλία θεμάτων. Οι τοιχογραφίες μοιάζουν με εικόνες θεατρικών σκηνών και έχουν φιλοτεχνηθεί με την ψευδαισθητική τεχνική (*trompe l'oeil**), προκειμένου να δημιουργήσουν στους τοίχους προοπτικούς, διακοσμητικούς χώρους. Ο καλλιτέχνης, προκειμένου να “εξαφανίσει” τον τοίχο, προσπαθεί να δημιουργήσει την οπτική απάτη ενός κήπου. Η απεικόνιση είναι λεπτομερής, με ιδιαίτερη έμφαση στο προοπτικό βάθος.

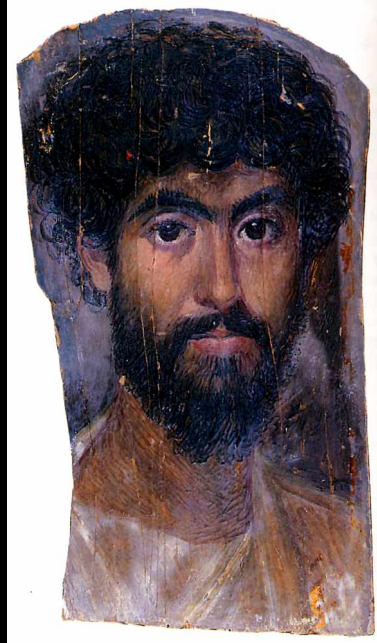
Gardenscape from the Villa of Livia, Prima Porta, Italy, 30-20 B.C., fresco

Gardenscape from the Villa of Livia, Prima Porta, Italy, 30-20 B.C., fresco

still life with peaches, Detail. wall painting from Herculaneum, Italy,
62-79 C.E.
fresco

Mummy portrait
from Faiyum, Egypt
160-170 C.E.
encaustic on wood

*Γενειοφόρος νέος (2ος αιώνας μ.Χ.), 0,43 x 0,22 μ.,
εγκαυστική σε ξύλο, Φαγιούμ.*

Στην περιοχή του Φαγιούμ, στην Άνω Αίγυπτο, βρέθηκαν επάνω σε ξύλινες σαρκοφάγους (και στο σημείο που αντιστοιχεί στο πρόσωπο του νεκρού) προσωπογραφίες ζωγραφισμένες με την τεχνική της εγκαυστικής ή με τέμπρα. Στη συγκεκριμένη προσωπογραφία η έκφραση των ματιών του νέου, η μετωπική απλότητα, η μεγαλοφαλμία, η αμεσότητα του βλέμματος, η φυσιοκρατική απόδοση του προσώπου, που κοιτά με σοβαρότητα προς το μέρος του θεατή, μας μεταφέρουν από τα βάθη των αιώνων τη μοναξιά και τη θλίψη του. Οι προσωπογραφίες του Φαγιούμ είναι επηρεασμένες από την ελληνιστική ζωγραφική και άσκησαν μεγάλη επίδραση στη βυζαντινή αγιογραφία.

Μετά τον 3ο αιώνα μ.Χ. η Ρώμη αποδυναμώνεται σταδιακά και δεν είναι πια το κέντρο της πολιτικής και της πολιτιστικής ζωής. Η κρίση στην αρχιτεκτονική εμφανίζεται μέσα από την απομάκρυνση από τους κανόνες, καθώς τα διάφορα διακοσμητικά στοιχεία που προέρχονται από άλλους πολιτισμούς ενσωματώνονται στην ρωμαϊκή τέχνη.